

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

จากการทบทวนศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ากรอบแนวความคิดในการพัฒนาตัวชี้วัดมี 3 กรอบแนวความคิดหลักได้แก่ 1. กรอบแนวคิด Pressure- State- Response Framework 2. กรอบแนวคิดที่อิงโครงการ หรือเรียกว่า Input-Output-Outcome-Impact Framework และ 3. กรอบแนวคิดของ UNCSO (United Nation Commission on Sustainable Development) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแนวความคิดที่เหมาะสมกับโครงการด้านเหมืองแร่ คือ แนวความคิดอิงโครงการ นำมาพัฒนาตัวชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมได้ในเบื้องต้นทั้งหมด 32 ดัชนี

จากนั้นผู้วิจัย ได้พัฒนาตารางที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในรูปของคะแนนที่สามารถวัดและสามารถนำมาคำนวณเป็นค่าของคะแนนเพื่อบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการได้ (รายละเอียดตามบทที่ 4) และทำการศึกษาโครงการที่เป็นกรณีศึกษาได้แก่ โครงการเหมืองแร่ทองคำของ บริษัท อัคราไมนิ่ง จำกัด (บทที่ 5) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบพื้นที่และรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาทดสอบดัชนีชี้วัดตามที่ได้รับการพัฒนามานั้น พบว่า โครงการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท อัคราไมนิ่ง จำกัด มีการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการที่ดีในบางส่วน แต่ยังคงต้องปรับปรุงการดำเนินการในส่วนที่ยังไม่เหมาะสมต่อไป

6.2 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมโครงการด้านเหมืองแร่

1. ความยุ่งยากในการประเมินในแต่ละประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นนามธรรม เช่น ผลกระทบทางด้านทัศนียภาพ หรือประเด็นที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายปัจจัย ซึ่งต้องใช้ประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นผู้ประเมินประสิทธิภาพ ของการดำเนินการในประเด็นดังกล่าว เช่น การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ ผลกระทบทางด้านโบราณคดี เป็นต้น รวมถึงประเด็นความเหมาะสมของมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงาน เช่นการจัดสร้างบ่อดักตะกอน ที่มีออกแบบไว้เกินความจำเป็น จึงต้องมีการศึกษาทางวิชาการเพื่อหาขนาดที่เหมาะสมต่อไป

2. ความแตกต่างในรายละเอียดของการดำเนินโครงการเหมืองแร่ เช่น ที่ตั้ง วิธีการแต่งแร่ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบทำให้ไม่สามารถพัฒนาตัวชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้ได้สำหรับทุกโครงการ จึงต้องทำการพิจารณาเป็นรายโครงการ เนื่องจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั้นจะขึ้นอยู่กับรายละเอียด และลักษณะเฉพาะของโครงการค่อนข้างมาก

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการเหมืองแร่ โดยพิจารณาดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด และการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการเหมืองแร่ที่เป็นกรณีศึกษาพบว่าข้อมูลในรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้นยังขาดประเด็นที่มีความสำคัญอีกหลายประเด็น เช่น ปริมาณการใช้วัตถุอันตรายในโครงการ ปริมาณการใช้วัตถุระเบิด เป็นต้น ซึ่งควรต้องมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบที่เป็นมาตรฐานให้ครบถ้วนในทุกประเด็น สำหรับการรายงานผลดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่ต่อไปในอนาคต

6.3 แนวทางการนำเสนอผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม

การนำเสนอรายงานผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินประสิทธิภาพของดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีนั้น จะต้องนำเสนอผลการดำเนินการที่ครอบคลุมประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทุกประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งดัชนีชี้วัดการดำเนินการหลักที่ประกอบด้วย คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ และมาตรการการดำเนินการตามมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยควรจัดทำตามแนวทางการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและเสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ภาคผนวก ก.) อย่างน้อยครั้งละ 2 ฉบับ พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูล 1 ชุด

6.4 การประยุกต์ใช้ดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม

ดัชนีชี้วัดที่ได้รับพัฒนาขึ้นมาสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการเหมืองแร่ชนิดต่างๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการที่ได้เปิดดำเนินการมาแล้ว สามารถใช้ประกอบการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้รางวัลสถานประกอบการดีเด่นที่มีการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมถึงสามารถใช้ประกอบการพิจารณาโครงการที่ขอต่ออายุการดำเนินการ ประกอบ การพิจารณาโครงการที่มีการยื่นเรื่องขออุทธรณ์ขอเปลี่ยนแปลงมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงในการดำเนินการในพื้นที่ และเป็นข้อมูลแก่ประชาชนทั่วไปในการพิจารณาทำความเข้าใจได้ง่ายว่าการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการเหมืองแร่ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงนั้น มีการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมเพียงพอและครบถ้วนตามที่ได้เสนอไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือไม่ และสามารถนำไปเปรียบเทียบกับโครงการประเภทเดียวกันว่าเมื่อเทียบประสิทธิภาพของ

การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว โครงการที่ต้องการประเมินนั้นมีการดำเนินการที่ดีที่สุดหรือยัง เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ดีที่สุดที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

6.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

6.5.1 ระดับโครงการ

1. การจัดทำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการ ช่วยทำให้โครงการเกิดความเข้าใจในการจำแนกลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมของตน และสามารถประเมินผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมได้ ตลอดจนสามารถใช้ดัชนีเป็นตัวบ่งชี้ผลการดำเนินการตามนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่โครงการกำหนดไว้ ซึ่งถ้าผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โครงการจะได้ทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมการดำเนินการต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร พลังงานและการปลดปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลง

2. โครงการที่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ISO 14001 แล้ว ต้องมีการวัดผลว่าโครงการได้ทำการปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีตัวบ่งชี้เพื่อใช้เปรียบเทียบประเมินผล ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้จากการศึกษาดังนี้สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ได้ดีว่าโครงการมีการปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องมากน้อยเพียงใด

3. ข้อมูลโครงการทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับปริมาณสิ่งที่ใส่เข้าไปในกระบวนการผลิต และสิ่งที่ออกมามากไม่เพียงพอ บกพร่อง ไม่สม่ำเสมอ หรือมีข้อผิดพลาด การจัดทำดัชนีสิ่งแวดล้อมสามารถช่วยปรับปรุงระบบการเก็บข้อมูลให้มีคุณภาพ และทำให้โครงการทราบว่าควรเก็บข้อมูลชนิดใด และเก็บอย่างไร เพื่อประกอบการประเมินผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เมื่อทำการเก็บข้อมูล โครงการจะสามารถเชื่อมโยงตัวเลขจากหลายๆแหล่งเข้าด้วยกัน ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสม่ำเสมอ ถูกต้อง และใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีคุณภาพ

4. โครงการสามารถนำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้กับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ เนื่องจากดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมได้รวมภาพลักษณะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมของโครงการทั้งหมด ไม่ได้จำกัดเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับทางกฎหมายเท่านั้น

5. โครงการสามารถนำผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของตนเอง ไปเปรียบเทียบกับคู่แข่ง หรือโครงการอื่นๆที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยใช้ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเกณฑ์ จะได้ทราบสถานการณ์การดำเนินงานของตนเอง เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือรักษาระดับให้ดีขึ้นต่อไป

6. โครงการสามารถนำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมที่จัดทำขึ้น มาเสริมกับโครงการสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น โครงการเทคโนโลยีสะอาด (Clean Technology) ที่กำลังได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากในอดีตเทคโนโลยีสะอาดมักจะเน้นนำการใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ๆ ในกระบวนการผลิต โดยไม่ได้จำแนกหาดัชนีชี้วัดผลการดำเนินการที่สำคัญของโครงการก่อน ถึงแม้โครงการสาธิตการทำเทคโนโลยีสะอาดบางโครงการจะประสบความสำเร็จ แต่เมื่อโครงการจบลง โครงการก็จะกลับไปดำเนินการที่ไม่มีประสิทธิภาพเช่นเดิม ดังนั้น ถ้าใช้วิธีการประเมินผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมทั้งก่อนและหลังการนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้จะช่วยให้โรงงานมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนมากขึ้น

6.5.2 ระดับอุตสาหกรรม

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การจัดทำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมมีประโยชน์มากต่ออุตสาหกรรม เนื่องจากสามารถนำผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละโครงการมาเปรียบเทียบเพื่อหาโครงการที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด จะได้แนะนำให้เป็นตัวอย่างแก่โครงการอื่นๆ ในการปรับปรุงผลการดำเนินการ นอกจากนี้ ยังสามารถนำผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของอุตสาหกรรมไปเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าในระดับนานาชาติต่อไป

6.5.3 ภาครัฐ

1. ทำให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถติดตามตรวจสอบ (Monitor) ผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรได้ด้วยตนเอง โดยรัฐทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเพียงอย่างเดียว อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

2. การรายงานผลการวิเคราะห์ผลพิษของโครงการตามข้อบังคับทางกฎหมาย จะมีความถูกต้องเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากโครงการมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและถูกต้องสามารถนำมาประกอบการทำรายงานได้ทันที

6.6 การประเมินความสามารถของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในการจัดทำดัชนีชี้วัด

จากการศึกษาข้อมูล เพื่อประเมินความสามารถของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในประเทศไทยในการดำเนินการจัดทำดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า

1. โครงการขนาดใหญ่มีความพร้อมและความสามารถในการจัดทำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากโดยปกติโครงการเหล่านี้มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและการผลิต ตลอดจนต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ผลพิษต่อ

ราชการตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการที่ได้รับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001 อย่างไรก็ตามโครงการส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นมาอย่างเป็นระบบ หรือไม่ได้ใช้ดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมรายงานผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมรายงานผลการดำเนินการต่อบุคคลภายนอก

2. โครงการขนาดกลาง มีความสามารถในการจัดทำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการได้ แต่ต้องมีการแนะนำวิธีการจัดทำดัชนีและวิธีการเก็บข้อมูล เนื่องการโครงการประเภทนี้มักเก็บข้อมูลเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต และข้อมูลเพื่อรายงานผลการวิเคราะห์ห้มลพิษตามกฎหมายเท่านั้น แต่ยังมีปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพของข้อมูล เนื่องจากการเก็บข้อมูลไม่สม่ำเสมอ หรือไม่ได้นำข้อมูลมาแปลงให้อยู่ในรูปที่ใช้ประโยชน์ได้ หรือไม่ได้แยกเก็บข้อมูลตามแหล่งกำเนิด เช่น ไม่มีมิเตอร์วัดน้ำแยกระหว่างน้ำที่ใช้ในสำนักงานกับน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต อย่างไรก็ตามโครงการมีความสามารถในการจัดทำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม เพราะมีบุคลากร แลทรัพยากรเพียงพอที่จะประเมินผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการและจัดเก็บข้อมูล

3. โครงการขนาดเล็ก ขาดความพร้อมในการจัดทำดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร ทรัพยากร และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะปัญหาและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะการเก็บข้อมูลจำเป็นต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ จึงจะได้ข้อมูลที่มีคุณภาพดี เป็นตัวแทนของผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการได้ นอกจากนี้ โครงการบางแห่งมองไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อม เพราะไม่ได้คิดถึงต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมในการผลิต อย่างไรก็ตามการจัดทำดัชนีด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการเป็นเรื่องง่าย ไม่ซับซ้อน โครงการขนาดเล็กก็สามารถจัดทำได้อาได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือในด้านวิชาการจากภาครัฐ

6.7 สรุป และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโครงการเหมืองแร่ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมทุกด้าน ผลการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมจึงไม่สมบูรณ์ตามที่ควรจะเป็น

2. ดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในบางประเด็นอาจจะไม่มีความจำเป็นสำหรับโครงการเหมืองแร่บางประเภท ดังนั้นในการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดการดำเนินการนั้น ควรจะต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆเหล่านี้ ซึ่งอาจจะทำให้ค่าที่เปรียบเทียบกันไม่สะท้อนประสิทธิภาพของการดำเนินการที่แท้จริงได้

3. ดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่พัฒนานี้สามารถนำไปใช้ได้กับ โครงการเหมืองแร่ทุกประเภท เพราะระดับคะแนนที่ได้จะขึ้นอยู่กับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดผลกระทบจากโครงการนั้นๆ ดัชนีชี้วัดทั้ง 32 ดัชนีที่พัฒนาขึ้นมานั้น ครอบคลุมประเด็นหลักทางด้านสิ่งแวดล้อมครบถ้วน และเป็นดัชนีที่สามารถวัดได้ ดังนั้นการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของเหมืองแร่จะสามารถเปรียบเทียบได้โดยไม่ขึ้นกับประเภทของโครงการเหมืองแร่

4. ควรมีการดำเนินติดตามตรวจสอบการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้ตัวชี้วัดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมานี้ประเมินประสิทธิภาพของโครงการอย่างเข้มงวดมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจาก ตามสถิติโครงการเหมืองแร่ทั้งประเทศที่รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ผ่านความเห็นชอบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ถึง พ.ศ. 2547 มีทั้งหมด 1,243 โครงการ ซึ่งประกอบด้วยโครงการของรัฐจำนวน 11 โครงการ และโครงการของเอกชนจำนวน 1,232 โครงการ (ที่มา : งานสารบัญชทะเบียนหนังสือ สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม) มีโครงการเหมืองแร่เพียง 166 โครงการ หรือประมาณร้อยละ 14 ของโครงการทั้งหมดเท่านั้นที่มีการส่งรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมมายังสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. ควรมีการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการเหมืองแร่อย่างเป็นระบบ โดยภาครัฐอาจจัดสร้างฐานข้อมูล หรือสนับสนุนหน่วยงานภาคเอกชน หรือหน่วยงานต่างๆ สร้างฐานข้อมูลส่วนกลางขึ้น โดยรัฐร่วมดำเนินการเพื่อจัดทำ Performance Benchmark Guidelines ให้ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมเหมืองแร่ นำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ เนื่องจากอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย คือ การขาดข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมที่ถูกต้องและเป็นระบบ จึงขาดเป้าหมายที่จะใช้เป็นตัวเปรียบเทียบหรือตรวจสอบว่ากิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่กำลังทำอยู่นั้นมีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ ฐานข้อมูลดังกล่าวควรจัดไว้ในรูปแบบที่ภาคอุตสาหกรรมและผู้สนใจสามารถค้นคว้าและนำไปใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งควรต้องมีการปรับปรุง ทบทวน และแก้ไขเป็นระยะ เพื่อปรับฐานข้อมูลดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เทคโนโลยี และผลการดำเนินงานของโครงการที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็น ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง หมายเลขคำขอประทานบัตร การขอเปลี่ยนแปลงมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6. ควรมีการพัฒนาความรู้ในการประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม จากโครงการเหมืองแร่ โดยกำหนดให้เป็นมาตรฐาน ซึ่งอาจจะดำเนินการพัฒนาในรูปแบบของ Checklist เพื่อให้องค์กรส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ในการกำกับ และควบคุมดูแลโครงการเหมืองแร่ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ให้มีการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

7. ควรมีการพิจารณาศึกษาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่วงน้ำหนักของดัชนีอย่างครบถ้วน ซึ่งในเบื้องต้นผู้วิจัยใช้เพียงลำดับความสำคัญของดัชนีชี้วัดเพียงประเด็นเดียวในการถ่วงน้ำหนักดัชนีชี้วัด ซึ่งควรมีการศึกษาวิจัยประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

8. การศึกษาเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไปในประเด็นของทางด้านเศรษฐศาสตร์ (Economic) และทางด้านสังคม (Social) แล้วนำมาประกอบกันเป็นดัชนีชี้วัดการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและเหมาะสมต่อไป